

УДК 339.13:629.331

Губарь О.В.¹, Ільїна І.О.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-1912 НУ «Запорізька політехніка»

ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО РИНКУ ЕЛЕКТРОМОБІЛІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ «EUROPEAN GREEN DEAL»

Реалізація політики European Green Deal визначає сучасні орієнтири розвитку транспортного сектору та формує нові умови функціонування світового автомобільного ринку. Курс на кліматичну нейтральність до 2050 року, конкретизований у межах пакету Fit for 55 [1], задає довгострокові параметри технологічних і інвестиційних рішень у галузі. У цих умовах електромобільність набуває системного значення як один із ключових елементів декарбонізації економіки та трансформації промислових ланцюгів. Зміни, що відбуваються під впливом цієї політики, проявляються у динаміці попиту, перегляді виробничих стратегій і поступовій зміні структури глобального ринку автомобілів. Це підтверджується динамікою попиту: глобальні продажі електромобілів уже перевищили 17 млн одиниць у 2024

році, що на понад 25% більше, ніж роком раніше, а у 2025 році вони наблизилися до 20-24 млн і сформували близько чверті світового авторинку.

Європейський ринок демонструє ще більш виразну трансформацію. Якщо у 2024 році частка електромобілів становила близько 15-17%, то вже у 2025 році вона зросла майже до 19-20%, а в окремі періоди 2026 року досягала приблизно 20% нових реєстрацій. У кількісному вимірі це понад 3,8 млн електромобілів на рік у Європі, що означає приріст більш ніж на 30% порівняно з попереднім роком. Фактично кожен п'ятий новий автомобіль у ЄС уже є електричним, тоді як частка бензинових і дизельних авто стрімко скорочується [2].

Жорсткість стандартів викидів CO₂ змусила автовиробників переглянути модельні ряди і логіку інвестування, адже перехід до акумуляторних технологій відбувається не добровільно під регуляторним тиском. Водночас європейські вимоги дедалі більше виконують роль глобального орієнтира: виробники адаптують продукцію під стандарти ЄС, навіть якщо основні продажі відбуваються за його межами.

Ці зміни супроводжуються переглядом географії створення доданої вартості. Залежність від імпорту критичних ресурсів, зокрема літію та акумуляторних компонентів, стимулювала формування власної виробничої бази. Ініціативи на кшталт European Battery Alliance та впровадження механізму Carbon Border Adjustment Mechanism свідчать про перехід від глобалізованих до регіоналізованих ланцюгів вартості [3]. Паралельно посилюється конкуренція, зокрема з боку китайських виробників, які активно нараховують експорт до Європи.

Еволюція попиту відбувається не лише кількісно, а й структурно. Якщо раніше ключовим стимулом були державні субсидії, то нині зростає роль інфраструктури. Регулювання Alternative Fuels Infrastructure Regulation передбачає масштабне розгортання зарядних станцій, що поступово знімає поведінкові бар'єри для споживачів і переводить електромобіль у категорію стандартного вибору. Це підтверджується тим, що навіть за умов загального спаду авторинку у 2026 році сегмент електромобілів продовжує зростати.

Разом із тим, трансформація не є лінійною. Дискусії щодо повної відмови від двигунів внутрішнього згоряння після 2035 року привели до часткового перегляду підходів і допущення синтетичних видів палива. Така корекція свідчить про прагнення поєднати кліматичні цілі з економічною доцільністю. Попри стрімке зростання попиту, низка обмежень залишається системною. Йдеться про нерозвиненість індустрії переробки акумуляторів, зростаюче навантаження на енергосистеми та збереження високого «цінового порогу входу» для частини споживачів. Водночас ця трансформація містить і відкладені екологічні ризики. За відсутності ефективної інфраструктури переробки існує загроза формування нового типу техногенного навантаження

– накопичення токсичних відходів, що частково нівелює кліматичні переваги електротранспорту. Це засвідчує залежність довгострокової стійкості ринку від темпів впровадження електромобілів, від здатності економік замкнути повний цикл виробництва і переробки акумуляторів. Відповідно, подальше розширення ринку залежатиме як від технологій, так і від інституційної та інфраструктурної спроможності економік.

Отже, зростання попиту на електромобілі вже не є короткостроковим трендом, а відображає глибоку перебудову ринку. European Green Deal у цьому контексті виступає екологічною ініціативою, яка задає нові параметри глобальної конкуренції та прискорює структурні зміни у світовій економіці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення: 01.04.26)

2.Скрибка Є. Світ пересідає на електрику: 2025 року продали 20,7 млн нових електрокарів. НафтоРинок. URL: <https://lnk.ua/YkcZmZOVQ> (дата звернення: 01.04.26).

3.European Battery Alliance. European Commission. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/industrial-alliances/european-battery-alliance_en (дата звернення: 01.04.26).